

Advies

**Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk i.s.m. de
Sectorraad Kunsten en Erfgoed
13 maart 2025**

Advies over de prioritaire transversale doelstellingen voor het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2025-2029

De SARC werd op 14 februari 2025 door Vlaams minister van Jeugd Melissa Depraetere om advies gevraagd over de selectie van de prioritaire doelstellingen voor het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2025-2029.

Jan Raymaekers (raadgever Jeugd, kabinet Depraetere) gaf op de plenaire vergadering van de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk van 17 februari 2025 een toelichting bij dit dossier. Het advies werd nadien via schriftelijke procedure behandeld. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed besprak de adviesvraag op zijn plenaire vergadering op 12 maart 2025. Het advies werd gefinaliseerd op de plenaire vergadering van de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk op 13 maart 2025.

SITUERING

Het Vlaamse jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan (JKP) legt het jeugd- en kinderrechtenbeleid van de Vlaamse Regering vast. Het geeft voor de lopende beleidsperiode en binnen een algehele visie op de jeugd en het jeugd- en kinderrechtenbeleid, de prioritaire, transversale doelstellingen van de Vlaamse Regering aan en ook de indicatoren.

Binnen een half jaar na het begin van de regeerperiode selecteert de Vlaamse Regering op basis van een omgevingsanalyse minimaal drie en maximaal vijf prioritaire, transversale doelstellingen voor kinderen en jongeren. Deze prioriteiten worden nu aan de SARC voorgelegd ter advies.

Op basis van een uitgebreid participatief traject worden 4 prioritaire doelstellingen voor het nieuwe jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan voorgesteld:

- Ruimte om jong te zijn
- Goed in je vel
- Samenleven in solidariteit
- De weg naar volwassenheid

Naast deze thema's blijft er ook transversale aandacht voor de thema's 'een stem voor en door' en mediawijsheid.

ADVIES

A. Algemeen

De SARC is tevreden dat de prioriteiten positief geformuleerd zijn, er bestaat immers een valkuil om kwesties te problematiseren. De raad ziet wel een uitzondering bij de prioriteit rond 'ruimte om jong te zijn' waar de tekst aanvangt met een eerder negatieve insteek "*Het is van cruciaal belang voor de mentale en fysieke gezondheid*". Het onvoorwaardelijke aspect van vrije tijd komt op verschillende plaatsen terug. De raad vindt het sterk dat er vanuit een jeugdbril naar andere domeinen gekeken wordt.

De raad merkt wel op dat de prioriteiten in voorliggende nota nog zeer vaag omschreven worden. De toelichting door Jan Raymaekers van kabinet Depraetere bracht meer reliëf. Ook in de oorspronkelijke lijst van thema's en beleidsaanbevelingen¹ leest de raad meer nuance en duiding, waardoor de prioriteiten duidelijker omlijnd zijn. Dit maakt het moeilijk om in deze fase een correcte inschatting te maken van de concrete scope en aandachtspunten binnen de vooropgestelde prioriteiten.

Het is een uitdaging om de prioriteiten en doelstellingen duidelijk af te bakenen en overlap te vermijden. Anderzijds dient er binnen elke prioriteit een verhoogde aandacht te zijn voor kinderen en jongeren in een maatschappelijk kwetsbare positie vanuit het progressief universalisme. Dit wil zeggen dat een inclusief jeugdbeleid alle kinderen en jongeren bereikt, maar er extra acties en maatregelen moeten worden geïmplementeerd naargelang de noden. Maatschappelijke kwetsbaarheid dient ruim gezien te worden binnen het kruispuntdenken: dat gaat onder meer over socio-economisch beperkt zijn, een migratieachtergrond hebben/nieuwkomer zijn, een mentale/fysieke beperking of chronische aandoening hebben. Dit principe is nog niet duidelijk doorgevoerd binnen elke prioriteit.

B. Dynamisch plan

De Vlaamse Regering kan minimaal drie en maximaal vijf prioritaire doelstellingen selecteren. Door te kiezen voor vier prioriteiten, ontstaat de mogelijkheid om tijdens de legislatuur jaarlijks één thema extra in de kijker te zetten via een jaarlijkse projectoproep. Bovendien zorgt het ervoor dat het plan dynamisch blijft en biedt het de kans om tijdens de legislatuur een actueel en dringend thema toe te voegen aan het JKP. De raad waardeert deze flexibiliteit, maar benadrukt het belang van voldoende ruimte voor een participatief traject bij de eventuele toevoeging van een nieuw thema. Het uitgebreide participatieve proces is een sterke troef van het JKP, en de raad hoopt dat deze werkwijze gedurende de hele looptijd behouden blijft.

C. Ruimte om jong te zijn

De SARC is tevreden met de expliciete aandacht voor fysieke ruimte voor kinderen en jongeren. In de nota wordt deze ruimte beperkt tot de eigen buurt, maar de eerdere lijst van prioriteiten gaat terecht ruimer. Daar is sprake van inclusieve speel-, hang- en ontmoetingsruimte. De raad stelt voor om deze prioriteit duidelijker te omschrijven, in lijn met de eerdere formulering in de lijst van thema's en aanbevelingen.

¹ DEPARTEMENT CJM, Transversale prioriteiten en sterke aanbevelingen voor elk kind en elke jongere in Vlaanderen en Brussel, [Jeugd-Prioriteiten-en-aanbevelingen-JKP2529.pdf](#).

D. Goed in je vel

De prioriteit 'Goed in je vel' richt zich op een domeinoverschrijdende aanpak van mentaal welzijn en legt de verbinding tussen jeugdhulp en jeugdwerk. De SARC benadrukt echter het belang van een duidelijke afbakening tussen beide. Hoewel er binnen het jeugdwerk steeds vaker hulpvragen rond mentaal welzijn opduiken, behoort het bieden van hulpverlening niet tot hun kerntaak. De verschillende rollen (jeugdwerk, gatekeepers en hulpverlening²) zijn met elkaar verbonden en complementair, maar moeten zuiver gehouden worden. Het jeugdwerk mag niet in belangrijke mate worden ingezet om problemen binnen de jeugdhulp op te vangen.

E. Samenleven in solidariteit

Deze prioriteit zet in op het stimuleren van engagement, het tegengaan van individualisering en de koppeling tussen vrijetijdsectoren. De aandacht voor inclusie van kinderen en jongeren met een handicap zit in de geest van deze doelstelling, maar komt niet uitdrukkelijk aan bod. In de oorspronkelijke longlist van (8) thema's en beleidsaanbevelingen³ werd explicieter ingezet op gelijkwaardiger deelname van alle kinderen en jongeren aan de samenleving.

De raad merkt ook op dat het mechanisme van polarisatie nog geen plaats heeft. Dit kan als aandachtspunt worden opgenomen binnen deze prioriteit.

F. De weg naar volwassenheid

De prioriteit 'De weg naar volwassenheid' wil inzetten op belangrijke scharniermomenten en uitdagingen in de overgang van minderjarigheid naar meerderjarigheid. De nota blijft echter zeer vaag en benoemt deze scharniermomenten niet. In de eerdere documentatie, wordt volgens de SARC een sterke nadruk gelegd op de overgang van de schoolbanken naar de arbeidsmarkt. De raad vraagt om ook voldoende andere scharniermomenten te benoemen (vb. de overgang van jongeren die uit de jeugdhulp komen).

G. Mediawijsheid

Mediawijsheid werd oorspronkelijk opgenomen in de longlist van thema's en beleidsaanbevelingen. In de voorliggende lijst van prioriteiten, werd ervoor gekozen om mediawijsheid als rode draad doorheen de verschillende prioriteiten op te nemen. Mediawijsheid is een belangrijk thema, maar voorliggende nota geeft nog te weinig duiding over de concrete inhoud, scope en aanpak. De scope van mediawijsheid reikt uiteraard veel verder dan enkel jongeren, maar voor deze doelgroep liggen er wel aanzienlijke uitdagingen.

Jongeren gaan vaak al aan de slag met digitale technologieën, nog vooraleer ze kritisch leren omgaan met informatiebronnen. Ze maken er intuïtief gebruik van, zonder een helder kader. Dit vraagt om een gerichte aanpak, zonder hen te overschatten in hun digitale vaardigheden. Digitale geletterdheid is ook bij jongeren geen vanzelfsprekendheid. De SARC hoopt dat er, in overleg met de Vlaams minister van Jeugd, voldoende aandacht is voor mediawijsheid en digitale geletterdheid in het Vlaams beleid.

² VLAAMS INSTITUUT GEZOND LEVEN, Interventiespectrum geestelijke gezondheid, 2020.

³ DEPARTEMENT CJM, Transversale prioriteiten en sterke aanbevelingen voor elk kind en elke jongere in Vlaanderen en Brussel, [Jeugd-Prioriteiten-en-aanbevelingen-JKP2529.pdf](#).

CULTUUREDUCATIE

Bij de behandeling van de adviesvraag werd uitdrukkelijk gekozen om niet in te gaan op de concrete inhoud van de prioriteiten van het JKP. Uit de gesprekken in beide sectorraden kwam echter de problematiek rond cultuureducatie in het leerplichtonderwijs sterk naar voor. Cultuureducatie in het onderwijs staat vandaag sterk onder druk.

Nochtans levert cultuureducatie een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van creatieve en sociale vaardigheden die nodig zijn voor burgerschap, democratie, inclusie en sociale gelijkheid. De SARC vraagt om deze bezorgdheid mee te nemen bij de uitwerking van de prioriteiten.

Namens de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk,

Frie De Greef, voorzitter
Dirk Verbist, ondervoorzitter
Liesbeth Lemiere, secretaris

Namens de Sectorraad Kunsten en Erfgoed,

Bart Demuyt, voorzitter
Sigrid Bosmans, ondervoorzitter
Veerle Keuppens, secretaris